

Preparandkurs studiehandedare

inom ramen för projektet

”Nyanlända – snabb väg in på arbetsmarknaden”

Innehåll

1. Inledning.....	2
2. Beskrivning av utbildningen - Plan vid projektansökan	3
2.1 Innehåll i utbildningen	3
2.2 Upplägg	4
2.3 Målgrupp och rekrytering av deltagare	4
3. Preparandkurs studiehandledare hösten 16	5
4. Summering - erfarenheter efter kurs hösten 16	6
5. Utbildning – planering inför start hösten 17.....	8
5.1 Målgruppen för kursen hösten 17.....	8
5.2 Planering, möten och rekrytering av deltagare	10
5.3 Analys av orsaker till få deltagare	11
6. Analys och erfarenheter totalt.....	12

1. Inledning

Preparandkursen har utgjort en del i projektet ”Nyanlända – snabb väg in på arbetsmarknaden. Projektet i sin helhet initierades av Kompetenssamverkan Skåne (KoSS). Region Skåne har varit projektägare. Tillväxtverket har stått för största delen av projektets finansiering. Inför projektansökan kom förfrågan från Region Skåne till Malmö högskola (numera Malmö universitet) om det var möjligt att ta fram och genomföra utbildning med inriktning studiehandledare på modersmål för målgruppen nyanlända vuxna akademiker.

Vid tiden då projektansökan gjordes och planering av utbildningen påbörjades gick det inte att finna någon reguljär utbildning till studiehandledare på modersmål. Under projektets gång har det startats reguljära utbildningar inom t ex yrkeshögskola. Efter att projektansökan beviljats men innan kursen startade så tecknade Malmö högskola avtal med Arbetsförmedlingen om ”Snabbspår för lärare”.

Planering av preparandkursen gjordes utifrån i projektansökan angiven målgrupp och budgetram. I projektansökan angavs att målgrupp var akademiker (ej pedagoger), prioriterade var personer med utbildning i matematik och/eller naturvetenskap. Planen var att starta två grupper om respektive 10 deltagare. Utbildningen omfattade 20 veckor och varvade praktik, studier i svenska samt utbildning med innehåll adekvat för rollen som studiehandledare. En grupp med sex deltagare startade hösten 16. Den andra gruppen startade inte på grund av för få deltagare som tillhörde målgruppen för kursen.

2. Beskrivning av utbildningen - Plan vid projektansökan

Utbildningen omfattade 20 veckors heltidsstudier. Planeringen gjordes för att ge deltagarna så många timmar lärarledd undervisning som möjligt.

2.1 Innehåll i utbildningen

Utbildningen innehöll tre delar: studier förlagda till Malmö högskola, studier i svenska och praktik.

Den undervisning som var förlagd till Malmö högskola byggde på föreläsningar och genomgångar inom nedan nämnda områden och varvades med diskussioner och övningar. Syftet var att ge deltagarna en grundkunskap dels om den svenska skolan och dess uppdrag dels kunskaper om rollen som studiehandledare på modersmål.

Det innehåll och teman som ingick i undervisning förlagd till Malmö högskola var:

- Föreläsningar och diskussioner om skolans uppdrag, organisation, värdegrund,
- Svenska som andraspråk och språkutveckling
- Uppdraget/funktionen studiehandledare.
- Vägledning – skola/arbetsliv, t ex CV skrivning.

Studier i SFI genomfördes hos den utbildningsanordnare som deltagaren redan var inskriven hos. De deltagare som var klara med SFI eller blev klara med det under kurstiden fortsatte läsa svenska tillsammans med deltagare på Snabbspår för lärare. Hösten 2016 ansvarade Malmö högskola för undervisning i svenska på Snabbspår för lärare så deltagare från preparandkurs studiehandledare fick inget avbrott i sina studier i svenska.

I utbildningen ingick också praktik på skola hos studiehandledare i syfte att få pröva på arbete i skola och i rollen som studiehandledare.

2.2 Upplägg

Det fanns ingen färdig utbildning eller kurs för studiehandedare som kunde nyttjas som utgångspunkt för planering av projektet. Planering av kursen gjordes, med utgångspunkt från erfarenhet av andra projekt med utländska akademiker som Malmö högskola har drivit på uppdrag av Arbetsförmedlingen (Korta vägen, Förberedande utbildning för utländska akademiker mm). I dessa har kombination av språkutbildning, praktik och undervisning på Malmö högskola varit framgångsrika och därför valdes den modellen även för preparandkurs studiehandedare.

En del av utbildningen skulle utgöras av praktik i syfte att få inblick i och slussas in i skola och rollen som studiehandedare. Praktikanskaffning skulle enligt projektansökan inte göras av Malmö högskola

I den planen som gjordes vid projektansökan ingick att de som blev klara med SFI under utbildningen skulle kunna ha ytterligare praktik för att få ännu mer erfarenhet av arbetet som studiehandedare.

Till utbildningen knöts en kursledare som i samråd med projektledare planerade utbildningens innehåll och upplägg. Kursledaren ansvarade för största delen av undervisningen. Under kursen genomförde han också praktikbesök hos samtliga kursdeltagare. Ytterligare lärare knöts till utbildningen för undervisning i svenska som andraspråk, språkutveckling och rollen som studiehandedare. För inslag om vägledning – skola/arbetsliv ansvarade projektledaren.

Deltagarna hade under kursen praktik två dagar i veckan, läste svenska två dagar och har undervisning på Malmö högskola en dag i veckan.

2.3 Målgrupp och rekrytering av deltagare

I projektansökan gjordes med avgränsning och kravprofil för möjliga deltagare.

Kravprofil i projektansökan:

- Vara i etablering eller åtminstone inte ha varit längre tid i Sverige, alltså 24 månader.
- Ha akademisk utbildning från hemlandet dock inte utbildning i pedagogik/läraryr utbildning.

- Pågående SFI-studier (eller avslutade), helst på nivå D med god språkprognos.

I samråd med parter i projektet beslutades att göra rekrytering av deltagare via yrkes-sfi för akademiker. Plattformen för yrkes-sfi var vid denna tid under uppstart och yrkes-sfi för akademiker skulle starta i juni 16. I samtal med projektledare på yrkes-sfi och utbildningsledare hos utbildningsanordnare, Folkuniversitetet (FU), slogs det fast att detta var en bra grupp att rekrytera deltagare ifrån eftersom många deltagare med hög sannolikhet skulle stämma med den kravprofil som fanns för deltagande i preparandkurs studiehandledare. Information lämnades till utbildningsledare på FU för att sprida vidare till sina lärare. Yrkes-sfi kom inte igång juni och i augusti fanns endast en grupp med ett fåtal deltagare. Det var då för sent att styra om och rekrytera deltagare på annat sätt eftersom kursstart var beslutad till september. Totalt intervjuades ett 20-tal personer intervjuades men flera passade av olika anledningar inte för kursens målgrupp eller avböjde möjligheten att starta kursen. Sex deltagare som stämde med kravprofilen och som var intresserade av kursen identifierades.

3. Preparandkurs studiehandledare hösten 16

I september startade en grupp med tre kvinnor och fyra män. På grund av hög frånvaro redan från start fattades i samråd med Arbetsförmedlingen beslut att en man inte skulle fortsätta kursen. De sex deltagarna som genomförde kursen hade varierande åldrar och olika akademisk utbildning (utbildning i språk, ekonomi, ingenjör, psykologi).

Fyra deltagare läste SFI vid kursstart. Två var klara med SFI studier och läste svenska tillsammans med Snabbspår för lärare. Eftersom yrkes-sfi inte startade som planerat så fanns de som läste SFI i olika kursgrupper och hos olika utbildningsanordnare.

Utbildningen vid Malmö högskola utgick från de områden och teman som angivits i projektansökan. Då det var en liten grupp fanns stor möjlighet till flexibilitet och dialog med deltagarna. Deltagarna tyckte att innehållet var intressant. Kursledaren återkopplade under kursen att flera av de områden som Malmö högskola ansvarade för tog längre tid än planerat att gå igenom. Den svenska skolan, både organisation och uppdrag, var okänd för deltagarna. Många begrepp var också okända och deltagarnas språkliga förståelse medförde att det behövdes mer omfattande förklaringar. Vid några tillfällen fick gruppen möjlighet att delta i

föreläsningar som gavs för Snabbspår för lärare, som genomfördes på arabiska och bearbetades på svenska. Detta var uppskattade inslag. Samtliga deltagare hade arabiska som modersmål. De tog hjälp av varandra med att förstå både ord och sammanhang i kursen.

Samtliga deltagare gjorde praktik i Malmö stad hos handledare med anställning som studiehandledare. Handledarna hade även en del av sin tjänst som modersmållärare. Planen var att de som blev klara med SFI under kurstiden skulle kunna ha fler praktikdagar. Malmö stad meddelade dock att de inte kunde ta emot deltagarna på fler praktikdagar utan istället önskade att de fortsatte med studier i svenska för att förbättra sina språkkunskaper.

Under kursens gång kom signaler från handledarna på praktikplatserna att flera av deltagarna har svårt att hitta rätt i och förstå den svenska skolan och uppdraget som studiehandledare (både uppdrag, värdegrund, bemötande mm).

Vid kursavslut utvärderades kursen muntligt med deltagarna. Deltagarna som gick kursen hösten 16 var nöjda, främst med den delen av utbildning som varit förlagd till Malmö högskola. Samtliga var också nöjda med att ha fortsatt läsa svenska under kursen. Uppfattningen om praktiken varierade.

Två av deltagarna fortsatte vid kursslut direkt med intensivkurs i svenska. Deras mål vid kursslut var att efter studier i bl a svenska gå vidare till studier på universitet/högskola med mål att arbeta i skola. Två av deltagarna fick genom Arbetsförmedlingen förlängd praktik som studiehandledare, men inte i Malmö där de hade gjort sin praktik utan i andra kommuner och/eller verksamheter. Två deltagare var vid kursslut inte klara med studier på SFI. Dessa två hade inte några tydliga långsiktiga mål men de kortsiktiga målen var att läsa mer svenska.

4. Summering - erfarenheter efter kurs hösten 16

Rekrytering av deltagare fungerade inte som planerat. Yrkes-sfi för akademiker startade inte som planerat. Under kursens gång kom signaler från både lärare på kursen och handledare på praktik att språknivån hos deltagare inte var tillräcklig för att få anställning efter kursen och även i viss mån ta till sig innehållet i undervisningen. Ytterligare signaler kom om att deltagarna hade svårt att förstå den svenska skolans organisation, uppdrag och värdegrund.

Den planerade vägen att rekrytera deltagare för hösten 16 fungerade inte tillräckligt bra. Det gick inte att identifiera och rekrytera 10 deltagare som var planerat antal i projektansökan. Yrkes-sfi för akademiker startade inte på det sätt och med de volymer som var planerat och kunde därmed inte fungera som rekryteringsgrund för kursen.

Ett närmre samarbete med Arbetsförmedlingen behövde etableras både inför planering av innehåll och upplägg och för rekrytering av deltagare i kommande kursgrupp.

Innehåll och upplägg i kursen behövde ses över. I nästa kurs behöver de deltagare som startar ha en högre språknivå redan vid start och de behöver beredas möjlighet för fortsatta studier i svenska under kursen. Det optimala vore att samla alla deltagare hos en utbildningsanordnare. Detta skulle medföra möjligheter för lärare på Malmö högskola att samverka med lärare i svensk. Diskussioner behövde föras med Arbetsförmedlingen om möjligheter att nyttja deras upphandlade kurser i yrkessvenska.

Deltagarna i gruppen hösten 16 hade alla akademisk utbildning, men inte inom det pedagogiska området. Ingen av dem hade erfarenhet av arbete i skola i sitt hemland. Skolan var en okänd arbetsplats och samtliga i gruppen hade svårt att förstå skolans värdegrund, uppdrag och organisation. Önskvärt vore att deltagarna i nästa grupp har utbildning och/eller erfarenhet av pedagogisk verksamhet från sitt hemland. Denna diskussion behövde föras med Region Skåne eftersom det var de som beslutade om eventuell möjlighet göra den ändringen i kravprofil för kursen.

Samtliga deltagare hade hösten 16 praktik i Malmö stad. Vid utvärderingsmöte och efterföljande samtal med handledarna och deras chefer i Malmö stad har de angett att det är mycket osäkert hur många personer de kan ta emot på praktik i kommande kurs. Ytterligare kommuner skulle då behöva kontaktas för att säkerställa att det finns praktikplatser för alla deltagare vid kursstart. Det råder oklarheter om vem som tar dessa kontakter. I projektansökan fanns en avgränsning att detta inte ingår i Malmö högskolas uppdrag.

Redan vid årsskiftet 2016/2017 fattades beslut att grupp två inte skulle starta våren 17 utan skjuta starten till hösten 17. Detta gav möjlighet att under våren 17 etablera en nära samverkan med Arbetsförmedlingen och Region Skåne avseende både rekrytering av deltagare samt översyn av innehåll och upplägg för kursen.

5. Utbildning – planering inför start hösten 17

Med erfarenheter från kursen hösten 16 gjordes översyn och revidering av såväl målgrupp, hur deltagare rekryterades som struktur för kursen. Samtliga förändringar gjordes i samråd med Region Skåne och Arbetsförmedlingen. Innan planeringen påbörjades hölls uppföljningsmöte med handledare från Malmö stad tillsammans med deras chefer för att ta del av deras erfarenheter och önskemål utifrån kursgrupp hösten 16.

Strukturen i kursen förändrades. Istället för att parallellt ha studier på högskolan, studier i svenska och praktik alla veckor så planerades istället att ha praktik på heltid vissa veckor och lärarledd undervisning andra veckor. Detta upplägg förankrades förutom hos Arbetsförmedlingen och Region Skåne även hos de kommuner som skulle ta emot deltagare på praktik.

Målgruppen för kursen förändrades och riktar sig till personer med utbildning avsedd för arbete i skola. Kravet på språkkunskaper vid kursstart höjdes. Förändring i kravprofilen var godkända av Region Skåne.

Ny kursledare utsågs hos Malmö högskola och en lärare till engagerades i kursen för att ytterligare förstärka inslag om svenska som andraspråk och rollen som studiehandledare.

5.1 Målgruppen för kursen hösten 17.

I samråd med Arbetsförmedlingen och Region Skåne diskuterades målgruppen för kursen och vilka förkunskaper som behövdes dels för att kunna tillgodogöra sig innehållet i kursen dels för att efter kursen ha möjlighet till anställning som studiehandledare på modersmål.

Kravprofil

- Personer med akademisk utbildning avsedd för arbete i skola och/eller erfarenhet av arbete i skola.
- Kunskaper i svenska som minst motsvarar SFI nivå D och med god språkprognos
- Modersmål arabiska
- Intresserad av att arbeta i svensk skola
- Omfattas av etableringsuppdraget eller är nyanländ inom jobb- och utvecklingsgarantin.

Innehåll

Områden och teman som behandlas under den del som förläggs till Malmö högskola.

- Skolans organisation och uppdrag
- Demokrati. och värdegrund
- Kursplaner, bedömning och betyg
- Att vara studiehandledare
- Handledning
- Inkludering
- Studievägledning

Utbildningen på Malmö högskola ska innehålla föreläsningar med samtal/diskussioner och övningar. Deltagarna kommer att få uppgifter att jobba med i tiden mellan utbildningstillfällena på högskolan och under praktikperioderna. Vissa tillfällen sker samläsning med Snabbspår för lärare. Dessa tillfällen ges på arabiska och bearbetas på svenska.

Utbildningen ska varva perioder med undervisning på Malmö högskola, och yrkessvenska med sammanhängande praktikperioder.

Studier i svenska:

Deltagarna ska läsa yrkessvenska genom Arbetsförmedlingens upphandlade utbildning. En utbildningsanordnare, i Malmö, kommer att undervisa hela gruppen. Upplägg ger möjlighet till nära kommunikation mellan kursledare och lärare vid Malmö högskola.

Praktik

Tre kommuner sagt ja till att ta emot praktikanter - Malmö, Vellinge och Landskrona. I Malmö fanns redan etablerade kontakter. Vellinge och Landskrona besöktes för att informera och samtala om kursen och målgruppen. Vidare fördes samtal om respektive kommuns behov och krav på del personer som anställs som studiehandledare.

Praktiken ska ske under handledning av personer som är anställd som studiehandledare.

Under praktiken följer deltagarna handledarens dagliga arbete. Minst ett praktikbesök görs hos varje kursdeltagare. Det är kursledare på Malmö högskola som gör praktikbesöket.

5.2 Planering, möten och rekrytering av deltagare

Som resultat av möten med Arbetsförmedlingen, kommuner som tar emot praktikanter och Region Skåne reviderades såväl målgrupp som upplägg för kursen. Rekrytering av deltagare gjordes i samverkan med Arbetsförmedlingen. Informationsblad formulerades och skickades till kontaktpersoner på Arbetsförmedlingen för vidare spridning till handläggare. På bladet framgick omfattning på kursen, innehåll och upplägg. Vidare fanns information om vilken målgrupp kursen riktade sig till och vilka förkunskaper som behövdes.

Samma informationsblad tillsammans med följebrev/information skickades till samtliga chefer på Arbetsförmedlingen i Skåne för vidare spridning till handläggare. Även andra nyckelpersoner inom till exempel yrkes-sfi och projektet Nya akademiker fick informationsbladet för att kunna sprida information.

Två informationsmöten för deltagare bokades och fanns angivna med tid och plats på informationsbladet. Till de två mötena kom totalt 20-25 personer. Flertalet av de som kom uppfyllde inte kravet på språknivå och kunde inte nå den nivån till kursstart. Ett antal personer uppfyllde inte förkunskapskravet på utbildning avsedd för skola. Ytterligare några personer föll bort då de av andra anledningar inte tillhörde målgruppen. Totalt identifierades sex personer som tillhörde målgruppen för kursen eller bedömdes kunna uppfylla kraven vid kursstart.

I projektansökan var det angivet att det skulle vara 10 deltagare i respektive kursgrupp. Då gruppen ht 16 endast hade 6 personer så krävdes det att minst 10 personer startade utbildningen. I juni 17 gjordes bedömningen att det inte var rimligt att anta att det i augusti skulle finnas 10 personer som kunde starta kursen. I samråd med Region Skåne fattades beslut att ställa in kursen.

5.3 Analys av orsaker till få deltagare

Nedan anges några möjliga orsaker till svårigheter att rekrytera deltagare. Dessa tar sin utgångspunkt i information och signaler från olika parter t ex handläggare på Arbetsförmedlingen och personer verksamma inom Snabbspår för lärare.

- Förändrade förkunskapskrav: högre krav på svenska samt att deltagarna behöver ha utbildning för och/eller erfarenhet av arbete i skolan.
- Snabbspår för lärare fångar upp de allra flesta med lärarutbildning, som annars skulle passa i studiehandledarprojektet.
- Innehållet i Snabbspåret överensstämmer i delar med studiehandledarprojektet men har inget krav på språknivå.
- Några signaler på att ett antal deltagare från Snabbspår för lärare får jobb eller fortsatt praktik i skolan som assistenter/studiehandledare.
- Signaler från några handläggare på Arbetsförmedlingen var att de som har nått den språknivå som krävs för studiehandledarprojektet är redan igång i andra aktiviteter eller är i arbete.
- Flera kommuner startade egna utbildningar med inriktning studiehandledare.

Fem av de sex personer som identifierades som möjliga att starta kursen hösten 2017 tillhörde även målgruppen för Snabbspår för lärare. Det återkopplades till deltagarna via deras handläggare på Arbetsförmedlingen att Snabbspår för lärare var ett alternativ till preparandkurs studiehandledare.

6. Analys och erfarenheter totalt

Syfte med projektet var att nyanlända akademiker ska få en snabb väg in på arbetsmarknaden. Vid projektstart fanns ingen reguljär utbildning eller kurs till studiehandledare vid Malmö högskola. Det innebar att utbildningen både behövde utformas och prövas inom ramen för projektet. Vidare behövde kanaler för att sprida information om kursen utvecklas. Det var en liten pilotutbildning med två starter för max 20 deltagare. Det visade sig inte vara helt enkelt att hinna sprida information och få genomslag för en pilotutbildning med endast två starter och så få platser.

Under projekttiden har det kommit information från kommuner att de själva ger olika varianter på utbildningar med inriktning studiehandledning som leder till anställning för de som klarar kursen. Målgruppen var densamma som var tänkt i preparandkurs studiehandledare.

Minst en Yrkehögskoleutbildning för studiehandledare beviljades och startade under projekttiden. Därutöver har utbildningar för integrationsutvecklare startat.

Målgruppen utländska akademiker med utbildning och/eller erfarenhet från skola verkade fångas upp i andra satsningar och utbildningar som kan leda till arbete. Snabbspår för lärare var en möjlighet och kommunutbildningar var en annan.

Det hade varit positivt med möjlighet till mer dialog och diskussion innan projektansökan gjordes. Bland annat hade ett underlag från kommunerna om behov och kravprofil för studiehandledare hade vid projektstart varit värdefull information för utformande av kursen.

Under projektets gång har det visat sig att olika parter har tolkat sina roller och åtaganden olika. De olika rollerna hade behövt förtydligas redan vid projektstart. Vid start av ny utbildning behövs lång startsträcka och dialog med flera parter, både innan projektansökan lämnas in och i planeringsfasen.

Alla i kursen involverade parter, Arbetsförmedlingen, Malmö högskola, Region Skåne och praktikkommuner, var överens om att kursen som planerades för ht 17 hade bra ett upplägg och att de krav som ställdes på deltagare var rimliga för att de i efter kursen skulle kunna vara

möjligt med anställning som studiehandledare. Tyvärr lyckades det inte rekryteras tillräcklig många deltagare för att kunna starta kursen.

Positivt som har kommit ut av projektet är att samarbete mellan myndigheter har utvecklats, något som känns angeläget för bättre kunna arbete och stötta målgruppen nyanlända akademiker för snabbare väg till arbete.

